

OVERLIJDEN IN DETENTIE

Wilma Duijst

Radboud Universiteit Nijmegen

Voor vanavond

- # Is overlijden: de betrokkene leeft niet meer
  - # Is detentie: elke vorm van vrijheidsbeneming van overheidswege
  - # Is overlijden in detentie: al dan niet natuurlijk overlijden terwijl de betrokkene van overheidswege van zijn vrijheid is beroofd
-

Getallen

- # DJI: 15 personen per jaar overlijden in een PI door suicide
  - # Rijksrecherche: op een Pb overlijden gemiddeld 5 personen per jaar
  - # IGZ: 600 personen overlijden per jaar tgv suicide, terwijl zij in behandeling zijn bij de GGZ
  - # Hendriks en van Dijk: 60 personen per jaar overlijden onder de verantwoordelijkheid van DJI
-

Betekenis van getallen

- # Moelijk te vergelijken
    - Populatie varieert
    - Soort overlijden varieert
      - Soms alle gevallen van overlijden
      - Soms alleen suicides
    - Tijdspanne varieert
-

Een vergelijking met Duitsland

- # Onderzoek 1993-2003, gepubliceerd in 2009
  - # Ca. 13 doden per jaar in een politiecel
  - # Ned: 5 per 16 milj. Duitsland: 13 per 82 milj. Dus in Nederland 2x zo veel.
  - # Per hoofd van de bevolking, maar dat zegt niets over het aantal personen in een politiecel
  - # 75 % te voorkomen
-

Veel of weinig?

- # Ruim 8 per 1000 in de ‘normale populatie’ tegen 3 per 1000 onder verantwoordelijkheid van DJI
    - Dat valt mee
    - Of toch niet?
      - Gecorrigeerd voor de leeftijd blijken het 2,5 keer zoveel gevallen van overlijden te zijn
  - # Toename door levenslang gestraften?
-

Verplichtingen vanuit het EVRM

Art. 2 en art. 3 EVRM

- Art. 2 is het meest fundamentele recht van het EVRM
- Vormt samen met art. 3 de meest basale waarde van een democratie

Zelfs al is de dood niet ingetreden dan kan sprake zijn van een schending van art. 2

Art. 3: detentie moet passen bij de gezondheidstoestand, Slawomir t. Polen

- Hoe zit het met de levenslang gestraften?

Ognyanova en Choban t. Bulgarije

- # Persons in custody are in a vulnerable position and the authorities are under an obligation to account for their treatment. Consequently, where an individual is taken into police custody in good health but later dies, it is incumbent on the State to provide a plausible explanation of the events leading to his death.
-

Onderzoek

- # Effectief, onpartijdig en nauwgezet
  - # Onafhankelijk, zowel hierarchisch als praktisch
  - # Doel: opsporen van verantwoordelijke voor overlijden
  - # Getuigen, forensisch onderzoek en sectie
  - # Prompt
  - # Betrokkenheid familie
-

Forensisch onderzoek

Anguelova t. Bulgarije

- Onafhankelijk
  - Volledig onderzoek naar verwondingen en oorzaak van overlijden
    - Dus belang van sectie
  - Bij meerdere rapporten moet niet zonder argumenten worden gekozen voor het rapport in het voordeel van de overheid
-

Bewijslast

- # Als de informatie bij de overheid ligt dan moet de overheid deze informatie voor onderzoek beschikbaar stellen
  - # Als alle informatie bij de overheid ligt, dan is dan ligt de bewijslast bij de overheid
-

Ramsahai en anderen t. Nederland

Rol van het OM:

- Onafhankelijk
  - Dus moeilijk bij onderzoek in eigen arrondissement, zeker als politie betrokken is
  - Bij voorkeur uit ander arrondissement
  - Indien de HoofdOvJ het onderzoek leidt is dit voldoende onafhankelijk
-

Onderzoek bij overlijden

- # WLB maakt onderscheid tussen natuurlijk en niet-natuurlijk overlijden
  - # Geen onderscheid naar plaats overlijden
  - # Dus in beginsel kan de behandelend arts schouwen
  - # Slechts wanneer de arts niet overtuigd is van een natuurlijk overlijden dan FA
-

Landelijke richtlijn overlijden in detentie van okt. 2009

- # Behandelend arts informeren
  - # Directie informeren
  - # FA verricht de schouw
  - # Hoofd medische dienst informeert DJI
-

Evaluatie van overlijden in detentie

- # Onderzoek door Radboud Universiteit Nijmegen en GGD IJsselland
  - # Periode 2005-2009
    - Sluit aan bij het onderzoek van rijksrecherche
    - Valt voor de richtlijn ‘overlijden in detentie’
-

Populatie

- # Strafrechtelijke titel
    - PI
    - TBS/ PZ
    - JJI
  - # BOPZ
    - IBS
    - RM
  - # Vreemdelingenbewaring
  - # Gesloten plaatsing jeugdigen (WJZ)
-

Aard van het onderzoek

Juridisch

- Protocollen
  - Procedure die is gevolgd
  - Betrokken instanties
  - Wijze van informeren nabestaanden
-

Aard van het onderzoek

Medisch

- Natuurlijk of niet-natuurlijk verlijden
  - Oorzaak van overlijden
  - Onderzoek dat is verricht naar het overlijden en de uitkomst
    - Dossier
    - Sectie
    - Toxicologie
-

Databanken

- # DJI
  - # Rijksrecherche
  - # IGZ
-

Stand van zaken

- # Rijksrecherche en IGZ akkoord
  - # Het wachten is op DJI
  - # Werven van onderzoekers is gestart
  - # Fondsen
  - # Contact met VK en Zwitserland is gelegd
  - # Resultaten over een jaar?
-

Stelling

In detentie hoor je niet te overlijden

W.duijst@jur.ru.nl
